LAUREATEN VERGILIUSWEDSTRIJD 2016-2017

VERGILIUS, AENEIS, XI, 36-58

Zodra Aeneas binnentrad langs de hoge poort,
jammerden zij luidkeels de hemel toe en sloegen zich
op de borst ; somber rouwbeklag vulde het paleis.
Met eigen ogen zag hij Pallas' sneeuwwitte gelaat,
het hoofd op kussens, in zijn blanke borst de gapende wonde
die de punt van een Italische speer had toegebracht.
Tranen welden in hem op, toen hij sprak als volgt :
"Arme jongen, heeft het Lot, hoe gunstig het ook leek,
je niet aan mij gegund ? En mocht je dan mijn rijk niet zien,
niet in triomf teruggaan naar de woning van je vader ?
Ach dit is geenszins wat ik aan Euander, je vader,
bij mijn vertrek beloofd had ; hij viel mij bij het afscheid
om de hals en zond mij uit om een machtig rijk
te stichten ; hij maande mij bezorgd dat de vijand fel was
en ik strijd moest voeren tegen een hardnekkig volk.
En nu … nu doet hij wellicht, misleid door ijdele hoop,
beloftes en hij overlaadt het altaar met geschenken.
Maar wij … wij doen vol droefheid de ontzielde jongeman
die aan geen enkele hemelgod nog iets verschuldigd is
uitgeleide ; eerbewijs dat tot niets meer dient.
Hoe meedogenloos de lijkstoet van je eigen zoon,
die jij, ongelukkige vader, nu aanschouwen moet !
Is dit dan onze terugkeer, onze lang verwachte triomf ?
Is dit mijn veelgeroemde trouw ? En toch, beschamende
verwondingen, Euander, zal je op zijn lijk niet merken ;
je hoeft je nu als vader geen verschrikkelijke dood
te wensen, omdat je zoon toen laf bleef leven. Ach wat een steun
verlies jij nu, Italië, verlies jij nu, Iulus !"

Aeneas verscheen in het imposante portaal.
Meteen sloegen de Trojanen
- mannen en vrouwen -
zich op de borst
en lieten hun gejammer luid weerklinken
tot aan de sterren.
Hun droeve rouwklacht vulde heel de koninklijke tent.
Daar lag Pallas,
zijn hoofd
rustend op een kussen,
zijn gelaat
wit als sneeuw,
zijn tere borst
verminkt door de gapende wonde
van een Italische speer.
Aeneas barstte in tranen uit en zei:
“Arme jongen toch,
waarom ben je mij ontnomen?
En we dachten nog wel dat het lot ons toelachte …
Nu zal je
nooit ons nieuwe rijk zien,
nooit als overwinnaar terugkeren
naar de woonplaats van je vader Euander.
Nee, dít heb ik hem
bij ons afscheid zeker niet beloofd.
Hij omhelsde mij nog
en stuurde me op pad
om een machtig rijk te stichten.
Met angst in de ogen wees hij mij
op hevig verzet,
op gevechten met een genadeloos volk.
Wellicht doet hij nu geloften aan de goden
en overlaadt hij de altaren met offers
in de hoop dat je ongedeerd bent …
IJdele hoop,
want straks
dragen wij slechts het lichaam
van een jongeman
naar zijn graf.
Niets is hij nog verschuldigd aan de hemelgoden,
aan geen enkele.
Hoe zinloos is dit droevig eerbetoon!

Oh, ongelukkige Euander,
wreed is het
de begrafenis van je bloedeigen zoon
te moeten bijwonen!
Is dit dan de thuiskomst waar we naar uitkeken,
de triomf waarop we hoopten,
de grootse belofte die ik jou deed?
Nee, Euander,
verlang niet naar een wrede dood
uit schaamte dat je zoon een lafaard was:
Pallas stierf als een held,
op zijn lichaam zal je geen oneervolle wonden vinden!
Ach Italië,
ach Julus,
wat een verlies!”

Zodra Aeneas door de hoge opening de tent betrad,
sloegen ze zich op de borst
en begonnen ze doordringend en luid te huilen.
Deerniswekkend rouwbetoon weergalmde in het vorstelijk verblijf.
Hijzelf keek naar het hoofd van de lijkbleke Pallas,
het hoofd dat rustte op een kussen,
hij keek naar zijn gelaat en de open wonde in zijn onbehaarde borst.
Een Italische speer had hem daar geraakt.
Dan sprak hij met opwellende tranen:
"Rampzalige jongeman, ben jij het aan wie Fortuna misgunde
– zij kwam toch vriendelijk naar ons toe? –
dat jij ons rijk zou aanschouwen en
als overwinnaar je vaderstad zou binnen rijden?
Niet dit had ik je vader Euander over jou beloofd toen ik wegging.
Bij mijn vertrek omhelsde hij me
en zond me uit om een groot rijk te stichten.
Bezorgd wees hij me erop dat de tegenstanders wreed waren
en dat zou gevochten worden tegen een barbaars volk.
En wellicht doet hij nu beloften en
overlaadt hij de altaren met geschenken,
verloren in vergeefse hoop.
Wij echter, ons hart van droefheid vervuld,
doen de jongeman uitgeleide met ijdel eerbetoon.
Hij is dood en aan geen enkele godheid nog iets verschuldigd.
Ongelukkige, jij zal de pijnlijke begrafenis van je zoon zien!
Is dit dan onze terugkeer,
de triomftocht waar we hunkerend naar uitkeken?
Is dit mijn grote belofte?
Maar nee, Euander, jij zal hem niet zien met beschamende wonden.
Jij, als vader, zal niet verlangen naar een bittere dood
omdat je zoon ongedeerd terugkeerde.
Helaas Italia, wat een steun verlies je,
helaas, Iulus, wat een bescherming raak ook jij kwijt!"